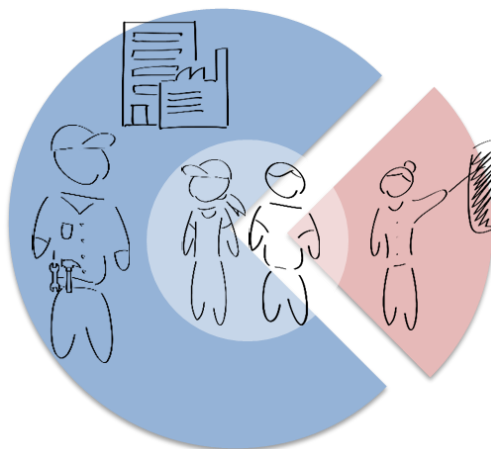

System Dualny

Kształcenie zawodowe w Niemczech

Funded by

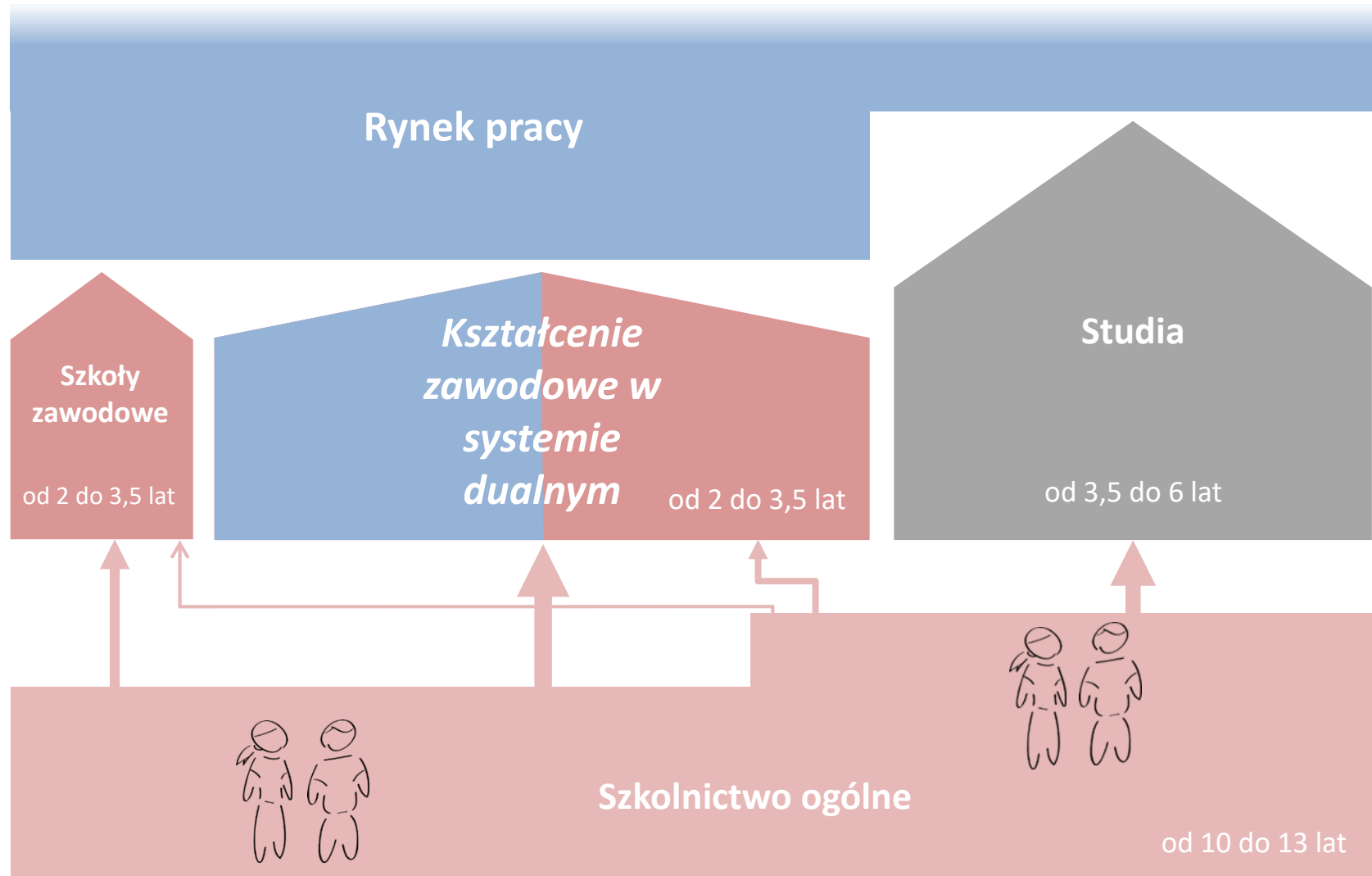

on the basis of a Decision
by the German Bundestag

Spis treści

- I. Zarys
- II. Jak funkcjonuje system dualny
- III. Zalety i aktualne wyzwania
- IV. Dlaczego dualny system kształcenia zawodowego w Niemczech się sprawdza
- V. Pięć cech charakterystycznych system dualnego
- VI. Dodatkowe informacje
- VII. Legenda

I. Zarys – droga młodych ludzi na rynek pracy

I. Zarys – Świadczenia system dualnego

Uczniowie

- 52,9 % społeczeństwa zdobywa zawód w systemie dualnym
- 92,8 % zdaje pozytywnie egzamin końcowy
- 1,32 mln. uczniów w 325 zawodach
- 4,9 % wszystkich zatrudnionych to uczniowie w systemie dualnym
- Wysoka pewność zatrudnienia (96,4 % to absolwenci kształcenia w systemie dualnym)
- Średnie wynagrodzenie dla ucznia to 908 €/miesięcznie

Pracodawcy

- 427.227 z 2,16 mln. zakładów kształci w zawodach (19,8 %)
- Kształcą co roku o 500.000 więcej nowych uczniów
- Po zakończeniu nauki przejmują 74 % absolwentów
- Rocznie inwestują w ucznia średnio 18.000 € (62 % tej sumy to wynagrodzenie)
- 70 % tej inwestycji zwraca się poprzez produktywną pracę uczniów

Państwo

- Dzieli wydatki kształcenia w systemie dualnym razem z gospodarką
- Wydatki publiczne kształcenia dualnego to: 6,84 mld. €
 - 3,07 mld. € na wydatki 1.550 szkół zawodowych
 - 2,39 mld. € to wydatki na monitoring system szkolnictwa zawodowego oraz programy pomocowe
- 7,7 mld. € to wkład gospodarki w system szkolnictwa zawodowego (Wydatki całkowite – koszty netto 2012/13; wydatki brutto = 25,6 mld. €)

Wkład

Gospodarka narodowa/społeczeństwo

- Konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw na rynku międzynarodowym
- Niskie bezrobocie wśród młodych ludzi w Niemczech 4,7%

II. Jak funkcjonuje kształcenie zawodowe w systemie dualnym

1. Wejście w system dualny
2. Podpisanie umowy o nauce zawodu
3. Nauka w procesie pracy
4. Niezależne egzaminy potwierdzające kwalifikacje
5. Nauka zawodu jako klucz do kariery
6. Zaangażowane podmioty wspierają dualne kształcenie zawodowe i gwarantują jego jakość
7. Standardy zorientowane na wymogach rynku pracy
8. Podstawy prawne

1. Wejście w system dualny

Młodzież

1. Wejście w system dualny

Pracodawca

„Potrzebuję pracowników, którzy będą kompetentnie wykonywali swoje obowiązki – teraz i w przyszłości“

„Potrzebuję lojalnych pracowników“

„Jestem zainteresowany produktywnym i innowacyjnym wkładem moich uczniów“

„Chciałbym zaoszczędzić koszty wdrożenia zupełnie nowego pracownika“

„Nauka zawodu to mój społeczny obowiązek“

„Chciałbym przyuczać do zawodu“

Poszukiwanie uczniów

- Uzyskanie odpowiedniego certyfikatu jako miejsce nauki zawodu
- Zaoferowanie miejsc nauki zawodu na rynku pracy
- Analiza nadesłanych podań
- Ostateczny wybór uczniów

1. Wejście w system dualny

Państwo

„Potrzebujemy wykwalifikowanych fachowców dla wzrostu i rozwoju”

„Młodzi ludzie powinni otrzymać wykształcenie ogólne i zawodowe, aby wypełnić swoją rolę jako obywatel w społeczeństwie”

„Młodzież powinna być przygotowana na aktualne i przyszłe wyzwania rynku pracy, aby móc później znaleźć zatrudnienie”

„Budżet państwa na kształcenie zawodowe jest ograniczony”

„Musimy wspierać i umacniać dualny system kształcenia”

Środki

- **Stworzenie** ram prawnych dla funkcjonowania dualnego systemu kształcenia zawodowego
- **Zaangażowanie** pozostałych podmiotów (Izby, pracodawcy, związki zawodowe, instytucje rządowe)
- **Dostępność** systemu dualnego dla wszystkich, niezależnie od ukończonej wcześniej szkoły
- **Państwowe szkoły zawodowe**
- **Rozszerzenie powszechnego obowiązku szkolnego** na kształcenie zawodowe w systemie dualnym
- **Zapewnienie** dostępu do szkolnictwa wyższego także dla absolwentów kształcenia zawodowego z odpowiednim dyplomem
- **Kontrola i rozwój** systemu na podstawie instytucjonalnych badań naukowych (Federalny Instytut Kształcenia Zawodowego BIBB)

2. Podpisanie umowy o nauce zawodu

Start kształcenia zawodowego

IHK Pfalz
Postfach 21 07 14, 67087 Ludwigshafen, Tel. 062 21 91 84 - 140, - 149

Berufsausbildungsvertrag
(§§ 6 - 8 Berufsbildungsgesetz - BBiG)

Zustimmung des Auszubildenden (Auszubildendenzustimmung)
Name: Hofmann, Max
Geburtsdatum: 01.01.2010
Geburtsort: Ludwigshafen

und der Lehrherrn (Lehrherrn-Zustimmung)
Name: Hofmann, Max
Geburtsdatum: 01.01.2010
Geburtsort: Ludwigshafen

Berufsausbildungsvertrag
Zustimmung des Auszubildenden (Auszubildendenzustimmung)
Name: Hofmann, Max
Geburtsdatum: 01.01.2010
Geburtsort: Ludwigshafen

Berufsausbildungsvertrag
Zustimmung des Lehrherrn (Lehrherrn-Zustimmung)
Name: Hofmann, Max
Geburtsdatum: 01.01.2010
Geburtsort: Ludwigshafen

- Podobna do **umowy o pracę**
- Daje **podstawę prawną** do nauki zawodu w zakładzie pracy
- Jest **wystawiana i rejestrowana** w odpowiedzialnej za przedsiębiorstwo Izbie Przemysłowo-Handlowej
- **Reguluje:**
 - Czas trwania nauki
 - Wyznacza datę jej rozpoczęcia i zakończenia
 - Okres próbny
 - Prawo do urlopu
 - Treści nauki
 - Wysokość wynagrodzenia
 - Powody rozwiązania umowy
- Podpis złożony na umowie przez ucznia i pracodawcę oznacza początek nauki w procesie pracy

Początek nauki w procesie pracy

3. Nauka w procesie pracy

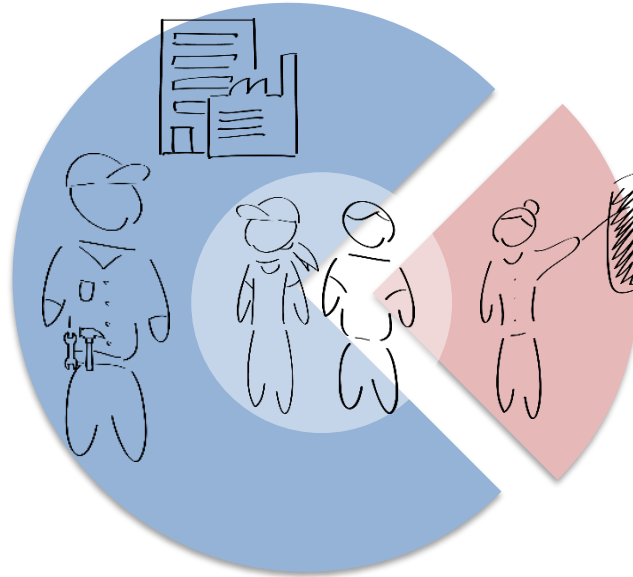
W dwóch miejscach nauki w ramach jednego zawodu

70 %

w zakładzie pracy

Nauka w procesie pracy

- Podstawa prawna:
Umowa o nauce zawodu
- Zakład pracy wypłaca uczniowi miesięczne wynagrodzenie za wykonaną pracę
- Zakład pracy oferuje naukę zawodu w rzeczywistych warunkach pracy (personel szkoleniowy, nowoczesne wyposażenie miejsca pracy itd.)

30 %

w szkole zawodowej

Lekcje w szkole zawodowej

- Podstawa prawny:
Powszechny obowiązek szkolny
- Kraje związkowe finansują szkolnictwo publiczne (budynki szkolne, wynagrodzenie nauczycieli itd.)
- Szkoła zawodowa zapewnia bezpłatne lekcje o profilu zawodowym (2/3) i ogólnym (1/3)

Czas trwania kształcenia zawodowego w systemie dualnym: od 2 do 3,5 lat

3. Nauka w procesie pracy

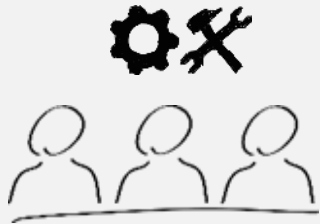
Przykład tygodniowego planu nauki

Poniedziałek	Wtorek	Środa	Czwartek	Piątek
Nauka zawodu w zakładzie pracy • Odbywa się według standardów kształcenia w zakładzie pracy zdefiniowanych w przepisach nauczania dla danego zawodu • Uczniowie są krok po kroku wprowadzani w ramy organizacyjne przedsiębiorstwa, a swoją pracą przyczyniają się do wyników rocznych 			Lekcje w szkole zawodowej • Odbywają się według standardów kształcenia w szkole zawodowej, które są zdefiniowane w podstawie programowej dla przedmiotów zawodowych (2/3 nauki w szkole) • Odbywają się na podstawie szkolnych planów nauczania dla przedmiotów ogólnych (1/3 nauki w szkole) • Nauka w klasach zbiorczych 	

Nauka zawodu w zakładzie pracy oraz w szkole zawodowej może odbywać się w ramach większych bloków

4. Niezależne egzaminy zawodowe

Komisja egzaminacyjna

Egzamin końcowy

- Organizowany przez izby
- Komisja składa się z przedstawicielek i przedstawicieli:
 - pracodawców
 - pracowników
 - nauczycieli przedmiotu w szkołach zawodowych
- W egzaminie nie uczestniczą trenerzy zawodu i nauczyciele osoby zdającej
- Komisja egzaminuje i ocenia zdającego

Świadectwo zawodowe

- Wystawiane przez izbę
- Uznany państwowo dyplom

Kończy się umowa
o nauce zawodu

Zaczyna się kariera
zawodowa

5. Nauka zawodu jako klucz do kariery

Szanse dla absolwentów

Rynek pracy

*Kształcenie zawodowe
w systemie dualnym*

Umowa o nauce zawodu z byłym
zakładem pracy

Umowa o pracę z nowym pracodawcą w
tym samym zawodzie na terenie Niemiec

Możliwość podjęcia
zatrudnienia w innym zawodzie
na terenie Niemiec

Doskonalenie zawodowe

- Szkolnictwo wyższe
- Szkolenia i kursy na terenie
całych Niemiec

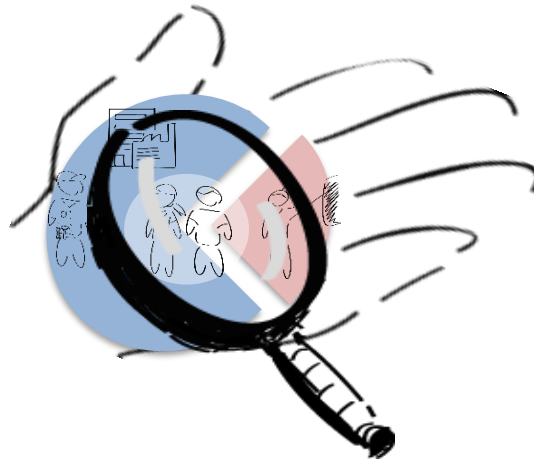
6. Zaangażowane podmioty wspierają system dualny kształcenia zawodowego i gwarantują jego jakość

Gospodarka, partnerzy społeczni i państwo kształtują naukę zawodu w systemie dualnym

Izby

- Doradzają przedsiębiorstwom
- Edukują personel szkoleniowy w przedsiębiorstwie
- Egzaminują i certyfikują zakłady pracy gotowe przyjąć uczniów
- Nadzorują i kontrolują kształcenie zawodowe w przedsiębiorstwie (Wyposażenie, personel szkoleniowy itd.)
- Wspierają przedsiębiorstwa w poszukiwaniu uczniów
- Rejestrują umowy o nauce zawodu
- Organizują egzaminy połówkowe i końcowe
- Mediują w razie konfliktów na linii uczeń-zakład pracy
- Organizują wydarzenia naukowe

Partnerzy społeczni

- Związki zawodowe i konfederacje pracodawców negocjują wynagrodzenia w trakcie nauki zawodu
- Rada zakładowa nadzoruje naukę zawodu
- Współdziałają przy tworzeniu standardów nauki zawodu
- Są członkami komisji egzaminacyjnej

Państwo

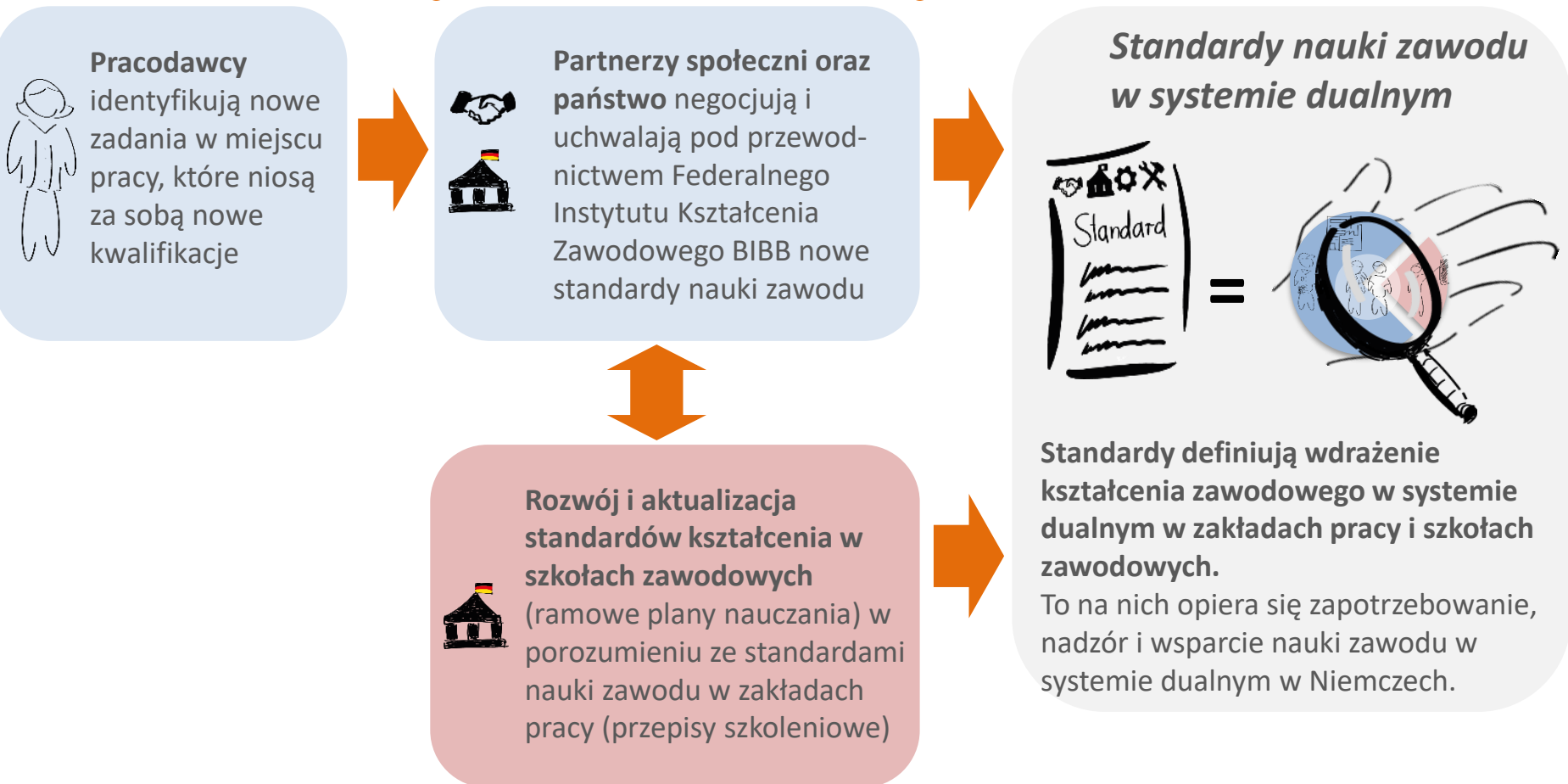

- Finansuje, nadzoruje i kontroluje publiczne szkoły zawodowe
- Jest odpowiedzialne za instytucjonalne badania naukowe dot. Kształcenia zawodowego (Federalny Instytut Kształcenia Zawodowego BIBB)
- Koordynuje dalszy rozwój standardów kształcenia zawodowego
- Wspiera młodocianych bezrobotnych lub osoby wykluczone społecznie w poszukiwaniu miejsca nauki zawodu
- Wspiera osoby z upośledzeniem w poszukiwaniu miejsca nauki zawodu
- Udziela wsparcia w formie orientacji zawodowej
- Wspiera kształcenia zawodowe w systemie dualnym jako markę

7. Standardy opierają się na potrzebach rynku pracy

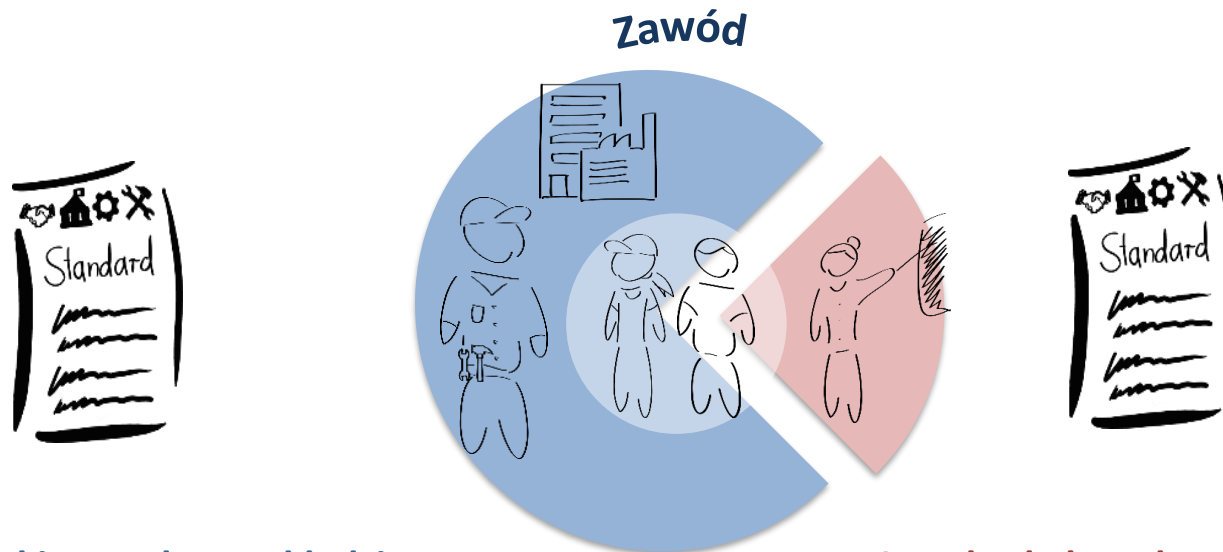
Impulsy dla rozwoju lub aktualizacji standardów pochodzą od gospodarki

Czas trwania: maksymalnie rok

7. Standardy opierają się na potrzebach rynku pracy

Nauka w dwóch miejscach na podstawie standardów zapotrzebowania

Standardy nauki zawodu w zakładzie pracy (Przepisy szkoleniowe) zawierają

- Sprawności, które uczniowie zdobywają w określonym zawodzie (profil zawodowy)
- Informacje o minimalnych standardach kształcenia w zakładzie pracy
- Informacje o treściach, które są potrzebne do pomyślnego zdania egzaminu zawodowego (standardy egzaminacyjne)

Standardy kształcenia w szkole zawodowej (Ramowe plany nauczania) zawierają

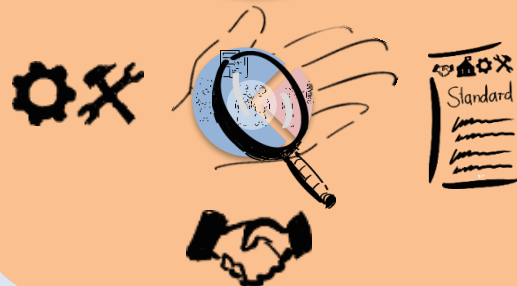
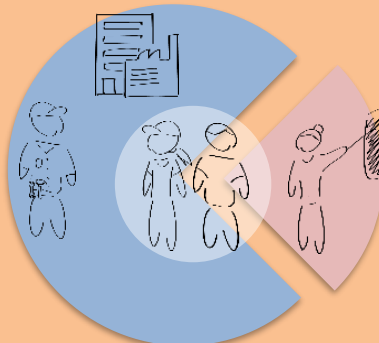
- Cele nauczania i treści, które są podstawą kształcenia w szkole zawodowej
- Lekcje o profilu zawodowym przekazują wiedzę potrzebną do późniejszego wykonywania praktycznych zadań w zawodzie

8. Uwarunkowania prawne

Ramy prawne dla wszystkich aspektów dualnego kształcenia zawodowego

Ustawa o Kształceniu Zawodowym (BBiG)

- Ustawa o Zatrudnianiu Młodocianych
- Ustawa o Rzemiośle
- Ustawa Porozumień Zbiorowych
- Ustawa o Regulacji Prawnej Izb Przemysłowo-Handlowych
- Ustawy Izb
- Ustawa o Ustroju Zakładów Pracy

- Powszechny obowiązek szkolny
- Krajowe ustawy oświatowe
- Umowa o skoordynowaniu treści przepisów szkoleniowych i ramowych planów nauczania

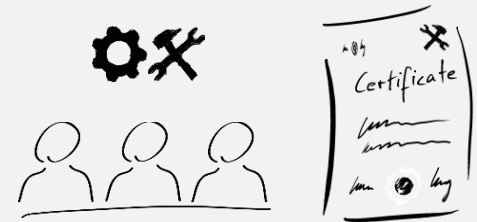
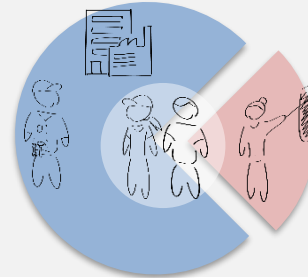
Ustawa Zasadnicza Republiki Federalnej Niemiec –
Artykuł 12 [Wolność wyboru i wykonywania zawodu]

Podsumowanie – jak funkcjonuje dualne kształcenie zawodowe

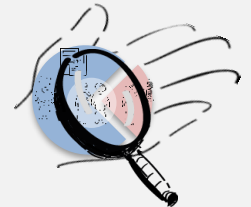
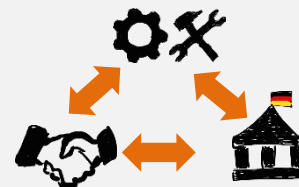
Podpisanie umowy o nauce zawodu

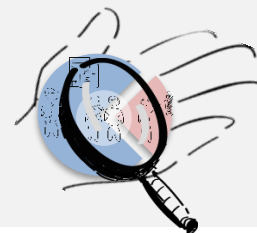
Nauka w procesie pracy i niezależny egzamin zawodowy

Kompetentne podmioty wspierają kształcenie zawodowe w systemie dualnym i gwarantują jego jakość na zasadzie konsensusu

Standardy nauki zawodu obowiązujące w całym kraju: aktualne i zorientowane na potrzebach rynku pracy

Działa w ramach prawnych

Ustawa o kształceniu zawodowym

Podsumowanie – System dualny: dwa światy pod jednym dachem

Rynek pracy

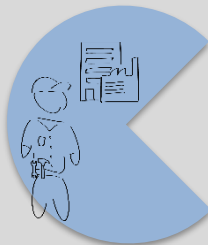

System szkolnictwa

Zawód

Zakład pracy

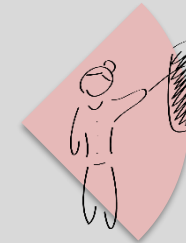
"Dualnie" = 2 miejsca nauki

Pracodawca

Uczeń

Szkoła zawodowa

Izby i partnerzy społeczni

Definiują, nadzorują i kontrolują treści nauki zawodu w przedsiębiorstwach na zasadzie konsensusu

Państwo i kraje związkowe

Kształtuje ramy prawne i zapewnia środki do szkolnej części nauki zawodu; przekazuje zadania władzy państwowej na płaszczyznę urzędów, partnerów społecznych i izb

III. Zalety system dualnego

Uczniowie

- **Zdobywają** kwalifikacje fachowe, które są wymagane w późniejszym życiu zawodowym
- **Otrzymują** wynagrodzenie za pracę
- **Uczą się** w procesie pracy, przez co poznają zaplecze techniczne i procesy w realnym środowisku zatrudnienia
- **Identyfikują się** z zakładem pracy i swoim przyszłym zawodem
- **Kwalifikują się** na dalsze szkolenia zawodowe

Pracodawcy

- **Zyskują** kompetentnych pracowników, którzy odpowiadają wewnętrznym wymaganiom (w przeciwieństwie do kandydatów zewnętrznych)
- **Zwiększają** wydajność i jakość oferowanych usług i produktów
- **Zyskują** w średniej perspektywie z uwagi na przyuczanie do zawodu
- **Uczestniczą** w ustalaniu standardów kształcenia
- **Oszczędzają** koszty rekrutacji i te związane z przekwalifikowaniem kandydatów
- Wnoszą wkład do **Spółecznej Odpowiedzialności Biznesu (CSR)**

Państwo

- **Odnosi politycznie korzyści** dzięki pozytywnemu wpływowi kształcenia dualnego na gospodarkę i społeczeństwo
- **Pokrywa** popyt na pracowników przy udziale gospodarki
- **Dysponuje** systemem szkolnictwa zawodowego potrafiącym reagować na zmiany (Postęp technologiczny)
- Potrafi skutecznie sterować systemem szkolnictwa zawodowego i **gwarantuje jego jakość**
- **Wzmacnia** już sformalizowaną współpracę z biznesem poprzez regulacje prawne
- **Zyskuje** wczesne wskaźniki rozwoju w gospodarce i na rynku pracy

Wkład

Gospodarka/Społeczeństwo

- **Wynik ekonomiczny i konkurencyjność**
- **Współgranie popytu i podaży** (pracodawcy/pracownicy)
- **Integracja ekonomiczna i socjalna młodych ludzi**

III. Aktualne wyzwania

Uczniowie

- **Miejsce nauki zawodu:** kandydaci bez miejsca nauki zawodu: (2018: 78.600); spadek liczby przedsiębiorstw w dualnym systemie kształcenia zawodowego (szczególnie MŚP) z 24 % (2009) na 19,8 % (2017)
- **Coraz większe wymagania** pracodawców w trakcie nauki zawodu (np. znajomość języków obcych)
- **Poprawa równowagi pomiędzy życiem zawodowym a osobistym** (szczególnie u starszych uczniów)
- **Możliwość nauki zawodu w systemie dualnym, jak również zatrudnienia** na podstawie kwalifikacji zdobytych nieformalnie

Pracodawcy

- **Znalezienie młodocianych pracowników:** wzrastająca liczba nieobsadzonych miejsc nauki zawodu z 19.800 (2010) na 57.700 (2018)
- **Znalezienie młodocianych pracowników,** którzy posiadają odpowiednie zdolności i sposób zachowania ("dojrzałość do nauki zawodu")
- **Integracja osób z niepełnosprawnością,** a od roku 2015 także imigrantów

Państwo

- Już teraz widoczny **niedobór wykwalifikowanych pracowników**
- **Zmiany demograficzne** prowadzą do spadku liczby młodych ludzi na potrzeby rynku pracy
- **Tendencja młodych ludzi** do wyboru akademickiej ścieżki kształcenia
- **Znaczne różnice regionalne** co do popytu i podaży nauki zawodu
- **Integracja osób z niepełnosprawnością**

Wkład

Gospodarka/Społeczeństwo

- Trudności ze znalezieniem dla poszczególnych grup społecznych miejsca nauki zawodu i późniejszego zatrudnienia
- Problem, aby sprostać wymaganiom pracodawców co do przyszłych pracowników

IV. Dlaczego dualny system kształcenia zawodowego w Niemczech się sprawdza

- **System ugruntowany historycznie**
- Jako wysoko rozwinięty kraj przemysłowy Niemcy **potrzebują wykwalifikowanych pracowników** na rynku pracy
- Silna pozycja na rynku małych i średnich przedsiębiorstw
- Przedsiębiorstwa są świadome korzyści wynikających z kształcenia dualnego i mają zaplecze organizacyjne i personalne aby je realizować
- Wpływowe i kompetentne reprezentowanie interesów pracodawców i pracowników (Izby, związki zawodowe, korporacje)
- **Wysoka akceptacja społeczna** standardów kształcenia dzięki silnej roli partnerów społecznych i kulturze wzajemnego zaangażowania
- **Efektywne** sterowanie ze strony państwa
- **Kompetentni** nauczyciele zawodu i personel szkoleniowy w zakładach pracy
- **Przygotowanie** młodych ludzi do kształcenia zawodowego poprzez system szkolnictwa

V. Pięć cech dualnego system kształcenia zawodowego

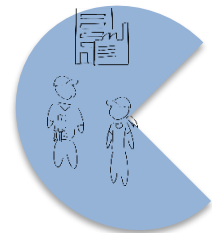
1. **Współpraca polityki, gospodarki i partnerów społecznych**

np. Komisja egzaminacyjna, standyrdy kształcenia zawodowego

2. **Nauka w procesie pracy**

np. Nauka zawodu w zakładzie pracy = 70 %

3. **Akceptacja krajowych standardów**

np. Ogólnoprzyjęte standardy kształcenia zawodowego i świadectwo odpowiedniej izby

4. **Wykwalifikowany personel zawodowy**

np. Pracownicy szkoleniowi w zakładzie pracy i nauczyciele w szkole zawodowej

5. **Instytucje naukowe i doradztwo**

np. Raport Danych, Rocznik "Kształcenie Zawodowe", standardy nauki zawodu.

VI. Dodatkowe informacje

Liczby i fakty

- Raport danych Federalnego Instytutu Kształcenia Zawodowego ([link](#))
- Federalny Urząd Statystyczny ([link](#))
- Portal danych Federalnego Ministerstwa Edukacji i Badań Naukowych ([link](#))
- Rocznik “Kształcenie Zawodowe” ([link](#))

Standardy kształcenia zawodowego

- Broszura BIBB: Jak powstają standardy kształcenia ([link](#))
- Przykłady standardów kształcenia i ramowych planów nauczania ([link](#))

Dokumenty prawne

- Ustawa o kształceniu zawodowym ([link](#))
- Ustawa o ustroju zakładów pracy ([link](#))

Strony internetowe

- [GOVET](#)
- [BMBF](#)
- [BIBB](#)

Kontakt w razie dodatkowych pytań

- govet@govet.international

VII. Legenda

Niebieski

Rynek pracy

Izby

Czerwony

Szkolnictwo

Partnerzy społeczni (Związki zawodowe i organizacje pracodawców)

Młodzież/uczniowie

Polityka (Republika Federalna i kraje związkowe)

Pracodawcy

Wspieranie podmiotów

Personel w zakładzie pracy

Kontrola podmiotów

Nauczyciele w szkole zawodowej

Badania edukacyjne

Komisja egzaminacyjna

Standardy dualnego kształcenia zawodowego

Świadectwo/List czeladniczy

German Office for International Cooperation
in Vocational Education and Training

*The one-stop shop for international
Vocational Education and Training
Cooperation*

Funded by

on the basis of a Decision
by the German Bundestag

GOVET – German Office for international
Cooperation in VET at BIBB
Robert Schuman-Platz 3
D-53175 Bonn
govet@govet.international
www.govet.international

